

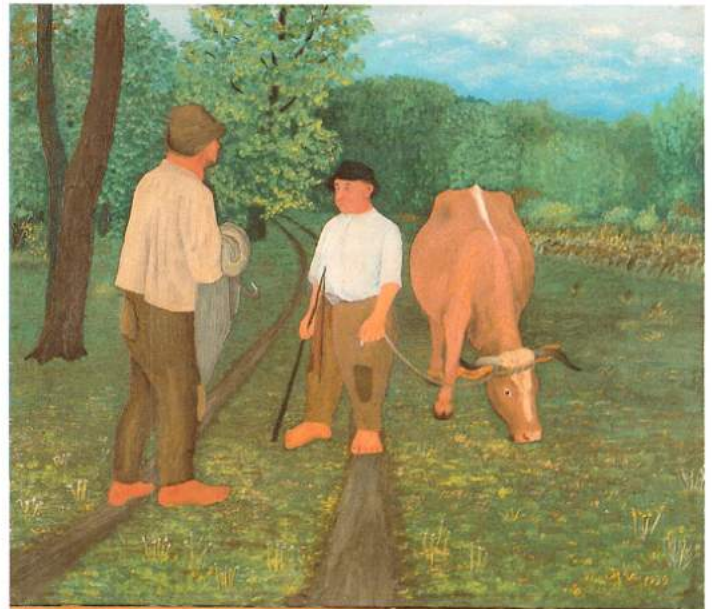
neoromantizmu, novoj figuraciji i neoekspresionizmu (N. Kavurić-Kurtović, Z. Lončarić, I. Friščić, I. Lesiak, J. Bifel, P. Jakelić). Neke tehnike izvornoga nadrealizma (automatizam) pojavljuju se na području konceptualne umjetnosti (S. Dimitrijević-Braco), a u širem smislu također na filmu i fotografiji.

LIT.: Z. Mrkonjić, Prisutnost nadrealizma: od geste do nove figuracije, ŽU, 1967, 3–4. — I. Zidić, Nadrealizam i hrvatsko slikarstvo, ibid. — Nadrealizam – socijalna umetnost 1929–1950 (katalog), Beograd 1969. — A. Breton, Nadrealistički manifest (prijevod M. Dobrović i Z. Mrkonjić), Kolo, 1971, 12. — I. Zidić, Nadrealizam i hrvatska likovna umjetnost (katalog), Zagreb 1972. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, I, Zagreb 1987. Ž. Kć.

NAHODOVIĆ, Radun, zlatar (Dubrovnik, druga pol. XV. st.). God. 1473. oblikovao je dvanaest srebrnih zdjelica za jednoga mletačkoga naručioca te posudu za umivanje, vrč, pribor za jelo i dvije kutije za I. Ranjinu. God. 1476. radio je pozlaćeni vrč i posudu za umivanje kao dar Republike za vjenčanje Matije Korvina. Zajedno s Ivanom Progonovićem izradio je 1479. srebrni križ s emajlom za Jurja Konstantina Florijeja, a 1481. vlastelinu iz obitelji Ranjina pozlaćeni vrč i posudu za umivanje. Djela mu nisu očuvana.

LIT.: C. Fisković, Dubrovački zlatari od XIII. do XVII. stoljeća, SHP, 1949, 1, str. 189, 192, 205, 212. R.

NAIVNA UMJETNOST (primitivna ili izvorna u.) u Hrvatskoj oslanja se na slikarstvo i drvorezbarstvo pučkoga podrijetla (glaže, kipci, kućni oltari, votivne slike, tabulati). Jezik te »ars minor« proizlazi uglavnom iz zakasnele i provincijalizirane kasnobarokne lik. produkcije. U XIX. st. u naše krajeve dolaze tzv. putujući slikari koji u periferne sredine donose odjeke suvremenih eur. stilova. Naivna interpretacija bidermajerskoga portreta vidljiva je u djelima anonimnih slikara, npr. u »Portretu Šimuna Salghettija« (priv. zbirka, Zadar) ili »Portretu Ane Drašković« (dvorac Trakošćan). F. K. Giffinger, koji djeluje u Slavoniji i Vojvodini, pojednostavnio je bidermajerski portret do izraza krotke »naivnosti«. Tragovi »primitivne spontanosti« vidljivi su i u slikama splitskoga liječnika i arheologa amatera F. Bratanića.

M. VIRIUS, *Krava na paši* (1939). Zagreb, Moderna galerija

Prvi predstavnik naivne umjetnosti u Hrvatskoj u modernome smislu bio je pandurski časnik i činovnik financijske uprave A. Barač. Slikao je u akvarelu vedute jadranskih gradova te događaje iz života spontanom iskrenošću; to su najčešće romantična očitovanja u sentimentalnim temama, svojevrsne naivne autobiografije (»Antun Barač s djecom plače na ženinu grobu«). Opći duh romantizma koji prevladava u slikarstvu i književnosti toga doba bio je pogodno tlo za iskazivanje osobnosti naivnih umjetnika. Ponekad oni bitno mijenjaju instrumentarij romantičnoga slikarstva; tako je npr. S. Marjanović, svećenik, ilirski pjesnik i skladatelj amater, u naivnoj maniri varirao engleske pejzažiste XIX. st. Među prethodnike naivne umjetnosti iz toga doba ubrajaju se još A. Kunz, F. Drež, J. Šašel, M. Olivero, V. Župančić i Đ. Friedrich.

Za afirmaciju pojma naivne umjetnosti u novije doba najveću važnost ima pojava hlebinske slikarske škole u istoimenu selu u Podravini.

»Slikarska škola u Hlebinama« spominje se prvi put javno u zagrebačkim »Novostima« 1932. u članku o radu K. Hegedušića sa slikarima seljacima. Nastanku hlebinske slikarske škole pogodovalo je širenje populističkih zamisli u Hrvatskoj koje su poticale ruralizam, seljački književni i opći kulturni pokret. Još uvijek živi zahtjev za »našim likovnim izrazom« (A. G. Matoš, Lj. Babić), dok lijeva inteligencija ističe potrebu jačanja socijalno usmjerene umjetnosti. Pošavši od takvih pretpostavki, K. Hegedušić 1925. određuje »našu« ili »pučku umjetnost« kao izraz koji je u nacionalnome smislu samostalan i nezavisan od utjecaja Zapada, a istodobno je socijalan. U Parizu je 1927. naslikao temperu »Bilo nas je pet

I. RABUZIN, *Dva sunca* (1961)

P. SMAJIĆ, *Adam i Eva* (1934). Zagreb, Hrvatski muzej naivne umjetnosti